

La ventana de la UJI

Un 11F obert a la societat

Celebrem una vegada més la jornada instaurada per les Nacions Unides com a Dia Internacional de la Dona i la Xiqueta en la Ciència

LLUÍS
Martínez*

La matemàtica i física **Émilie du Châtelet**, que va desenvolupar la seua pròpia obra científica, és reconeguda sobretot per haver traduït al francès l'obra canònica de la mecànica clàssica, els *Principia Mathematica* d'**Isaac Newton**. L'enrevessada versió original en llatí va poder ser interpretada i coneguda gràcies a la seua acurada edició ampliada. La condició social de la Marquesa de Châtelet va facilitar, sens dubte, el seu exemple d'empoderament personal, però tot i els entrebancs contra la participació en la ciència per a les dones del seu temps, les seues aportacions foren la clau per a dilucidar debats i controvèrsies científiques a l'època.

En l'actualitat, moltes investigadores, en tots els camps del coneixement, lideren les seues línies de recerca en una societat molt diferent de la de la primera meitat del segle XVIII. Així i tot, com en altres aspectes del nostre desenvolupament col·lectiu, encara no hem assolit una veritable igualtat tampoc en el món de la investigació científica. Algunes mostres d'aquesta desigualtat són colpidores, com la desproporcionada minoria de dones que han gaudit de reconeixements com els premis Nobel, que encara no és història.

També és un clar signe de desigualtat la típica tendència de tisora, que marca gràficament la contínua disminució de la presència de dones quan s'avança cap a figures més establides en el món acadèmic, i el corresponent augment de la predominança dels homes. Tot i que partim d'una relació equilibrada entre homes i dones al començament de la carrera, ens trobem que només una quarta part del total de persones que obtenen la condició de catedràtic són dones. En els darrers anys, aquesta tendència va corregint-se lentament. La tisora que representa aquesta desigualtat va tancant-se, però encara de manera molt tímida. Les puntes de la tisora, que indiquen la distribució de personal investigador en el punt més alt de la seua carrera, han d'anar apropant-se, a mesura que es van trencant situacions de discriminació i desigualtat.

A la Universitat Jaume I, compromesa activament amb la igualtat en ciència, aquestes proporcions també van millorant. A més a més, la participació de les investigadores com a responsables dels projectes, o en la direcció dels grups de recerca, ha augmentat respecte a fa cinc anys.

Les diferències de gènere entre els diferents estudis, i posteriorment en la tasca investigadora del ventall de camps de coneixement, continuen. Les estadístiques donen testimoni, de manera significativa, del menor nombre de dones en ciències bàsiques i enginye-

ria i del molt reduït en informàtica, davant del clarament superior percentatge de dones en l'àmbit acadèmic de les ciències de la salut.

Per a recordar on hem arribat, però sobretot per a ser conscients del camí que ens queda per recórrer, celebrem una vegada més la jornada instaurada per les Nacions Unides com a Dia Internacional de la Dona i la Xiqueta en la Ciència, l'onze de febrer (11F). Celebrem i reivindicuem el paper de la dona en la ciència per a recuperar la rellevància pública que li co-

---

Només una quarta part del total de persones que obtenen la condició de catedràtic són dones

---

rrespon. Però, al mateix temps, no oblidem l'objectiu de trencar estereotips i afavorir les vocacions científiques. De fet, moltes xiquetes i joves sovint no dediquen el seu talent al món de la ciència per influència de la desigualtat estructural. L'11F és també moment d'avançar amb l'aplicació de la perspectiva de gènere, ja que per a seguir bones pràctiques i per a ser de qualitat, la investigació i la innovació científiques han de considerar necessàriament les qüestions de gènere. La formació transversal sobre investigació i perspectiva de gènere que ofereix cada curs l'Escola de Doctorat s'inicia precisament l'onze de febrer.

La Font de les Dones Científiques del campus del Riu Sec, dedicada a la professora **Purificación Escribano**, qui la va inspirar i a qui se li va dedicar, ret homenatge a figures com la mateixa Marquesa de Châtelet. Són dones referents de la història de la ciència. En aquesta celebració del Dia Internacional de la Dona i la Xiqueta en la Ciència, la Universitat Jaume I continua treballant per la societat i amb la societat. Les nostres investigadores, referents actuals en els seus camps de coneixement, s'aproparan a centres educatius del nostre territori, on realitzaran xarrades i activitats pràctiques, amb la coordinació del Projecte de Cultura Científica i Ciència Ciutadana del Vicerectorat d'Investigació i Transferència. De la mateixa manera que les referents històriques han inspirat la carrera de des-

cobriments i creació, d'estudi i reflexió, i de crítica i anàlisi, de les nostres investigadores, elles volen motivar la il·lusió per la ciència de l'estudiantat des d'infantil fins a batxillerat i desterrar la imatge que la recerca és cosa d'un gènere, d'un tipus de personalitat, o d'un col·lectiu estereotipat.

D'altra banda, continuem amb activitats per a portar la divulgació a col·lectius socials que no són els públics habituals de les accions de difusió científica. Com la resta de tasques científiques, també la divulgació ha de ser igualitària i inclusiva, i aplegar al rang més ampli possible de la nostra població. L'educació científica de tota la ciutadania és una peça imprescindible per a aconseguir que la societat complexa i tecnificada en què vivim assolisca les més altes cotes de democràcia i participació crítica.

Per últim, l'exposició *Rostres mediterranis de la ciència*, de la Fundació Séneca, que exposarem al campus el passat setembre amb motiu de la Nit Mediterrània de les Investigadores del projecte *Mednight*, i que recull el perfil de 27 investigadores de l'àrea mediterrània, seguirà el seu periple pel nostre territori per a arribar a Benicarló.

Esperem que aquestes accions, desenvolupades encara en el context de la pandèmia, ajuden a tancar totes les tisores, i que mentre les enfundem perfillem finalment la igualtat en la ciència. ■

*Responsable del Projecte de Cultura Científica i Ciència Ciutadana de la Universitat Jaume I